

Sumanioji edukacija pasitikėjimu grįstai partnerystei

Giedrė Kvieskienė

Vytauto Didžiojo universitetas, Švietimo akademija, Profesinio tobulinimo centras, giedre.kvieskiene@vdu.lt

Šeima ir mokykla – du pagrindiniai sėkmingo jauno žmogaus augimo ir puoselėjimo ramsčiai. Išeivijoje esantiems jie yra dar svarbesni norint, kad mūsų didžiausiam nacionaliniam turtui – jaunam žmogui – būtų įskiepyti meilė ir pagarba protėvių šaliai, tradicijoms, lietuvių kalbai, kultūrai ir vertybėms. Tai nėra lengva ir gyvenant Lietuvoje, o dar sunkiau, išvykus gyventi svetur, nes nebelieka palaikiančios kalbinės, kultūrinės, pozityviosios socializacijos aplinkos. Todėl šeimos pastangų ne visada užtenka, reikia ir Lietuvos valstybės, atsakingų institucijų pastangų ir paramos. Džiaugiamės ir didžiuojamės, kai emigracijoje gyvenantys lietuviai, grįžę į tėvų gimtinę bendrauja gražia lietuvių kalba, kuria savo ateities planus, susijusius su Lietuva. Tačiau dauguma mūsų, palaikydami glaudžius ryšius su savo artimaisiais, gyvenančiais kitose pasaulio šalyse, žinome, kiek papildomų pastangų, laiko, lėšų ir rūpesčio tenka investuoti visiems šeimos nariams, o dažniausiai mamai kaip ištikimiausiai kalbos, kultūros ir vertybių aukuro kurstytojai į jaunųjų lietuvaikių ugdymą. Džiaugiamės, kad LR švietimo įstatymo Nr. I-1489 papildymo 31¹ straipsnyje⁷ atsiras platesnės galimybės ugdyti vaikus šeimoje legaliai, aišku bendradarbiaujant su ugdymo institucijomis. Šio įstatymo papildymo jau seniai laukia brandžios ir kūrybingos šeimos, auginančios ir norinčios ugdyti savo vaikus šeimoje tiek Lietuvoje, tiek už jos ribų. Mokymasis šeimoje yra ne pirmus metus gyvuojanti praktika daugelyje šalių: Estijoje, Latvijoje, Didžiojoje Britanijoje, Norvegijoje, Suomijoje, JAV ir kitose. Daugelis tėvų geba kvalifikuotai perteikti

⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 papildymo 31¹ straipsniu“. Įstatymo projekto NR. XIII P-3329. Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/da909350891411e98a8298567570d639?positionInSearchResults=1&searchModelUUID=93af5809-f625-42e8-8d69-25777549c884>.

vaikams žinias patys⁸ ir pasitikėjimas šiuo mokymu plinta⁹. Todėl džiaugiamės, kad išvykę iš Lietuvos šeimų tėvai, norėdami ugdyti savo vaikus, galės tai daryti oficialiai. Savo jėgomis abejojančios tėvai visada galės gauti konsultacijas VDU Švietimo akademijos Profesinio tobulinimo institute, kuriame kuriamas konsultacinis centras¹⁰, taip pat e. mokymosi platformose, tokiose kaip Khan Academy, Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegijoje¹¹ ir kt.

Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademija, tęsdama „artes liberals“ principus, siekia būti atvira viso pasaulio jaunimui, tačiau natūraliai mums labiausiai rūpi visame pasaulyje išsibarsčiusių šeimų, auginančių savo atžalas, ugdymasis ir tobulėjimas. Vytauto Didžiojo universitetas savo studijų ir mokslo programas grindžia strateginiu Lietuvos tikslu – kurti gerovės visuomenę ir gerovės valstybę, todėl tikime, kad šis tikslas taps esminiu visus pasaulio lietuvius jungiančiu ir prie Lietuvos pažangos prisidedančiu siekiu. Universiteto bendruomenė siekia skatinti universiteto bendruomenę, švietimo institucijas prisiimti atsakomybę už šio tikslo įgyvendinimą ir tapti natūraliai besiformuojančių socioedukacinių klasterių centrais. Todėl Švietimo akademijos profesoriai dr. Vilmos Leonavičienės iniciatyva subūrė bendraminčius ir siūlo visiems lituanistinėse mokyklose dirbantiems mokytojams, šeimoms, kurios pačios ugdo savo vaikus, ir jaunimui, kuris nori dirbti garbingą mokytojo darbą, įgyti pedagogo profesiją. Tam parengėme inovatyvią studijų programą, kuri siūlo kiekvienam iš Jūsų tapti šiuolaikiškų pedagoginių inovacijų diegėju globaliame pasaulyje. Pasirinkę šias studijas ne tik įgysite pedagoginių, sumaniosios edukacijos žinių, kurios bus siejamos su Lietuvos krašto, jo tradicijų ir kalendorinių švenčių, krašto istorijos pažinimu, bet ir turėsite galimybes tobulinti savo technologinius gebėjimus, nes studijos vyks interaktyviai, sužaidybintu nuotoliniu būdu, *Moodle* aplinkoje¹².

Universiteto bendruomenė, kviesdama išseiviją studijuoti pedagogines specialybes ar įgyti papildomą pedagoginę kvalifikaciją¹³ pasirinkus kitas studijų kryptis, tiki, kad studijų metu ne tik įgysite žinių apie atviros, jaukios ir pozityvios mokyklos ir vietos bendruomenės kūrimą, integruotos, kompleksinės pagalbos užtikrinimą, sumanius sprendimus, taikant universalaus dizaino principus ir daugiafunkciję požiūrį, bet galėsite

⁸ Weller, Ch. Homeschooling could be the smartest way to teach kids in the 21st century – here are 5 reasons why. Prieiga per internetą: <https://www.businessinsider.com/reasons-homeschooling-is-the-smartest-way-to-teach-kids-today-2018-1>.

⁹ Americans are rejecting the ‚homeschool myth‘ – and experts say the misunderstood education might be better than public or charter schools. Prieiga per internetą: <https://www.businessinsider.com/homeschooling-more-popular-than-ever-2017-1>.

¹⁰ *Profesinio tobulinimo institutas*. Prieiga per internetą: <https://svietimas.vdu.lt/apie-mus/pedagogikos-tobulinimo-institutas/>.

¹¹ *Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegija*. Prieiga per internetą: <http://www.lduk.lt/kontaktai/>.

¹² Plačiau: *Tapkite šiuolaikiškų pedagoginių inovacijų diegėju globaliame pasaulyje*. Prieiga per internetą: <https://svietimas.vdu.lt/tapkite-siuolaikisku-pedagoginiu-inovaciju-diegeju-globaliame-pasaulyje/>.

¹³ Plačiau: *VDU kviečia studijuoti antrojo mokomojo dalyko*. Prieiga per internetą: <https://svietimas.vdu.lt/vdu-kviecia-studijuoti-antrojo-mokomojo-dalyko/>.

prasingai pasinaudoti ir pasidalyti savo praktikoje, kitoje kultūrinėje aplinkoje įgytomis žiniomis ir patirtimi. Kitų kultūrinių aplinkų edukacinė patirtis, jos sklaida Lietuvos švietimo sistemai reikalinga kaip oras, nes kasdieniame švietimo darbe mes dar labai stokojame pasitikėjimo, atvirumo, ypatingų vaikų priėmimo, komandinio darbo, kitų socialinių partnerių integracijos į švietimo institucijas. Kartu, dalydamiesi patirtimi, praturtinsime ir Lietuvos švietimo praktiką, o susiformavus skaitlingesnėms grupėms, planuojame neapsiriboti susitikimais nuotolinėje erdvėje, atvyksime pas Jus ir kontaktiniams seminarams, kūrybinėms dirbtuvėms ir projektams. Todėl skatiname tuos, kurie pasiilgo studijų skonio ar sugalvojo keisti savo veiklos pobūdį, – šios studijos kaip tik Jums. Lietuvoje ir visame pasaulyje daugėja ypatingų vaikų, su kuriais sunkiai susitaria ne tik pedagogai, bet ir tėvai, todėl kviečiame rinktis ir inovatyvias magistro studijas, kurios skirtos kitokiems, ypatingiems, „nesušukuotiems“ vaikams pažinti ir atrasti ar sukurti kiekvieno vaiko sėkmingo ugdymosi receptus. Šias žinias ir įgūdžius perteiks magistro studijų programa „Įtraukusis ugdymas: socioedukacinės industrijos“¹⁴, parengta atsižvelgiant į didėjančią mūsų vaikų įvairovę, švietimo pagalbos poreikį, mokanti taikiai sugyventi ir ugdytis harmoningai pagal savo prigimtinės galias, taikant sumaniosios edukacijos principus. Įtraukusis ugdymasis, edukacinės žinios šiandiniame pasaulyje yra aktualios kiekvienam iš mūsų, aišku, pirmiausia atsakingiems tėvams, mokytojams, ugdymo institucijų vadovui, viešųjų ir NVO profesionalui, nes naujos kompetencijos būtinos, perprantant „Z“ kartos vaikų poreikius atitinkančias mokyklų aplinkas, turinį ir metodus, formuojant šeimai draugiškas viešąsias erdves. Suprasti, kad turime keisti ugdymo turinį, mažinant faktografiją, didinant vizualizaciją, praturtinant patyrimu, eksperimentais ir artimoje aplinkoje esančiais įrodymais ir pavyzdžiais. Ne tik Lietuvoje, visame pasaulyje jaunimui svarbu ugdyti empatiją remiantis emociniu patyrimu, darant gerus darbus savo artimiesiems, remiantis tradicija, nepamirštant modernumo ir naudojantis daugiafunkčiu, daugia-sektoriniu principu, o ypatingiems vaikams – taikant personalizuotas strategijas. Tai kompetencijos, kurias tobulinti turime kiekvienas iš mūsų kasdien.

Kviečiame kartu kurti pasitikėjimu grįstą universitetą, mokyklą, vietas ir pasaulio lietuvių bendruomenę, o tam būtina socialinės klasterystės kultūra, kuri padės kurta socialinę mediaciją su kaimynais, bendradarbiais, tautiečiais, kai remantis tam tikrais principais ir taisyklėmis sutariame, kaip kartu pasieksime visiems svarbius tikslus. Tam Vytauto Didžiojo universiteto Švietimo akademijos mokslininkų iniciatyva įsteigtas mokslo klasteris „Sumanioji edukacija: pasitikėjimu grįsta partnerystė“¹⁵, kurio komanda laukia visų mokslu ir socialine bendryste, inovacijomis ir projektais

¹⁴ Plačiau: *Magistrantūros programa „Įtraukusis ugdymas: socioedukacinės industrijos“ kviečia studentus studijuoti*. Prieiga per internetą: <https://svietimas.vdu.lt/magistranturos-programa-itraukusis-ugdymas-socioedukacines-industrijos-kviecia-studentus-studijuoti/>.

¹⁵ Plačiau: Mokslo klasteris „Sumanioji edukacija: pasitikėjimu grįsta partnerystė“. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/lt/mokslas/mokslo-ir-tyrimu-klasteriai/socialiniu-mokslu-klasteriai/sumanioji-edukacija-pasitikėjimu-grista-partneryste/>.

susidomėjusiųjų išvalgų. Esame įsitikinę, kad pasitikėjimas padeda kurti šeimos, bendruomenės, regionų, valstybės ir tarptautinių bendrijų gerovę, ugdo dalijimosi kultūrą. Pasitikėjimu grįsta socialinės klasterystės, tinkloveiklos, dalijimosi kultūra yra inovacija ar išimtis Lietuvoje, tačiau kaip tik šia paradigma remiasi sėkmingiausi Vokietijos, Skandinavijos kraštų, Kanados ir JAV bendruomenių ir švietimo inovatyvūs modeliai. Socialinės klasterystės modeliu paremti tyrimai¹⁶, paslaugų ir virtualūs mokymosi moduliai¹⁷, kuriami Vytauto Didžiojo universiteto mokslininkų, kartu su socialiniais partneriais nuo 2009 metų. Socialinės partnerystės geroji praktika, socialinio klasterio prototipai pradėti konstruoti kartu su Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegija¹⁸, kuri inicijavo dalykinės švietimo darbuotojų keliones po Danijos švietimo, socialines ir kultūros institucijas dar 1993–2004 m., kai Danijos demokratijos fondo remiami jose apsilankė per 2 000 įvairių organizacijų atstovų. Jungtinių Amerikos Valstijų Pilietinių organizacijų centro¹⁹ pastangomis, ugdymo JAV mokyklose, universitetuose, pilietinėse ir atstovaujamosios valdžios institucijose apsilankė per 200 profesionalų. Šia patirtimi paremtos ne viena inovatyviai veikianti švietimo institucija, NVO, kaimo bendruomenė Lietuvoje. Daugelis mokytojų, socialinių pedagogų, socialinių, kultūros darbuotojų šios unikalios patirties semiasi iš Vokietijos partnerių. Kelionių metu sukaupta patirtis, ekspertų apklausa ir išanalizuotos lokalinės, regioninės ir globalios partnerystės tapo modeliuojamų socialinių klasterių prototipais lokaliame, regioniniame ir nacionaliniame bei tarptautiniame lygmenyse. Socialinio klasterio modelis konstruojamas per profesionalus, kurie geba taikyti sėkmės atvejus, skatinant švietimo institucijų lyderystę. Tvari, ilgametė socialinė partnerystė išaugino unikalius švietimo ir socialinių organizacijų eksperimentus, skatino ne tik lokalinę, bet ir globalią tinkloveiklą ir partnerystę, kurios vienu ryškiausių pavyzdžių galėtų būti NVO konfederacija vaikams – didžiausia skėtinė organizacija, dirbanti vaikų ir šeimų gerovei, kuriai taip pat reikalinga mūsų tautiečių, gyvenančių už Lietuvos ribų, patirtis ir išvalgos. Modelio prototipai ir sėkmės atvejai analizuojami ir pristatomi straipsniuose, studijose, monografijose, magistro, daktaro darbuose ir tyrimų ataskaitose, kuriose būtina svaresnė mūsų tautiečių, gyvenančių ir dirbančių kitose šalyse, patirtis, išjaustas ir įkūnytas daugiakultūris diskursas.

Kviečiame tvariai partnerystei, studijoms, mokymuisi visą gyvenimą ir naujų idėjų, kurios kuria bendrystę, augina pasitikėjimą, o kartu didina visų mūsų gerovę, paieskai.

¹⁶ Kviesskienė, G. ir Kviesska, V. (2012). *Socialinės partnerystės įtaka inovacijoms. Monografija*. Prieiga per internetą: gs.elaba.lt/object/elaba:4318316/4318316.pdf; Kviesskienė, G., Kviesska, V. ir Celiešienė, E. (2018). *Viešojo, nevyriausybinio ir privačiojo sektorių socialinė komunikacija*.

¹⁷ *Viešojo ir NVO sektorių socialinės partnerystės modelis*. Prieiga per internetą: www.nvovaiamskonfederacija.lt/wp-content/.../03/Partnerystes-modelis-Copy.pdf.

¹⁸ Plačiau žr.: *Lietuvos demokratiškumo ugdymo kolegija*. Prieiga per internetą: www.lduk.lt

¹⁹ *Civitas International Programs*. Prieiga per internetą: <http://www.civiced.org/programs/civitas>.